

MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM ALAN ÖĞRETMENLERİNİN BİLGİ GEREK SINİMLERİNİ KARŞILAMA KAYNAKLARI

THE METHODS OF REACHING INFORMATION OF THE TEACHER OF VOCATIONAL AND
TECHNICAL SECONDARY EDUCATION

Yrd. Doç. Dr. Oktay Cem ADIGÜZEL

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

ocadiguzel@gmail.com

Şaban BERK

MEB İstanbul Üsküdar Haydarpaşa

Anadolu Teknik Lisesi

sabanberk@gmail.com

Öz

Yirmibirinci yüzyılda bilgi toplumu olabilmenin gereği olarak yaşam boyu gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerini takip edilebilmesi için toplumu oluşturan bireylerin bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olabilmesi hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşım temelinde tasarlanan eğitim programları öğrenmeyi öğrenme yaklaşımını merkeze almaktadır. Bu durum sadece öğrenciler için değil öğretmenler içinde bilgiyi arama, ulaşma, değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma kapsamında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan teknik öğretmenlerin, bilgi gereksinimlerini karşılarken hangi kaynakları ne sıklıkla kullandıklarının nicel araştırma deseni kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada yararlandıkları kaynaklar üzerine bir anket formu düzenlenmiş ve teknik öğretmenlerin görüşlerine sunulmuştur. Araştırma sonuçları teknik öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılarken kitaplarla birlikte ağırlıklı olarak alana ait internet kaynaklarını kullandıklarını gösterirken, bilişim teknolojileri ve elektrik ve elektronik teknolojileri alan öğretmenleri başta olmak üzere, öğretmenlik mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamak için internet kaynaklarını daha fazla tercih ettiklerini ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Bilgi okuryazarlığı, bilgi kaynakları, yaşam boyu öğrenme, mesleki-teknik eğitim

Abstract

In the 21st century, it is vitally important for individuals to have competences for information literacy to chase information and communication technologies as a necessity of being information society. In this context, education programs created on the basis of constructivist approach place teaching to learn in the center of curriculum in today's educational system. This situation makes necessary to improve competences to seek, find and evaluate information not only for students, but also for teachers. In this study, by using quantitative research method, it is aimed to evaluate which information resources are used and how often they are used to satisfy vocational education and training teachers' information needs. A questionnaire was designed to determine area resources used by vocational education and training teachers and given them to put into practice. Study results show that vocational education and training teachers use internet resources as well as field books; information

and communication technologies and electric-electronics teachers heading, newly-qualified teachers prefer using internet resources more.

Key words: Information literacy, information resources, life long learning, vocational education and training.

1. GİRİŞ

Bilgi çağı olarak da adlandırılan 21. yüzyıl, beraberinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin giderek toplumun bütün katmanlarına yaygınlaştığı bir dönemi beraberinde getirmiştir (İşman, 2005). Eğitim sistemleri de bu gelişim ve dönüşümden etkilenmişlerdir. Günümüz eğitim sisteminde yapılandırmacı yaklaşım temelinde tasarlanan eğitim programları öğrenmeyi öğretme yaklaşımını ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda, programda öğrencilerin öğrenme yaşantıları içerisinde aktif olmaları, araştırmacı ve keşfedici olmaları önem kazanmıştır. Bu durum sadece öğrenciler için değil öğretmenler için de bilgiyi arama, ulaşma, değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

Bu yüzyılda, okulda, iş yaşamında ve kişisel yaşamda başarılı olmak iyi bir bilgi tüketicisi olmayı, bir başka deyişle, bilgiyi bulma, kullanma ve iletme becerilerine sahip olmayı gerektirmektedir (Kurbanoglu ve Akkoyunlu, 2001). Yoğun bilgi akışının ve üretiminin olduğu günümüzde, bilgiye ulaşmak için yalnızca ders kitaplarını merkeze alan yaklaşım, yerini birçok görsel, işitsel ve görsel-işitsel araç-gereçlerden yararlanmayı merkeze alan bir yaklaşıma bırakmıştır. Çağdaş eğitim sistemi içerisinde öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini tanımlamaları, bilgiye nasıl ulaşılabileceklerini bilmeleri, bilgiye ulaşabilmeleri, bilgiyi değerlendirebilmeleri ve bu süreçte etik, ekonomik, yasal faktörleri göz önünde bulundurmaları beklenmektedir. Kısacası 21. yüzyıl öğretmenlerinin bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları istenmektedir.

Bilgi okuryazarlığı, ilk olarak 1974 yılında Paul Zurkowski tarafından yazılan bir raporda “işleriyle ilgili bilgi kaynaklarını kullanabilmek üzere bireylerin eğitilmesi” şeklinde ifade edilmiş; bilgi okuryazarı ise “birçok bilgi kaynağını kullanma becerisi yanında problemlere bilgiye dayalı çözümler oluşturmak için temel kaynaklara ulaşabilme becerisine de sahip bireyler” olarak nitelendirilmiştir (Saatçioğlu, Özmen ve Özer 2003). Amerikan Kütüphaneler Birliği (ALA) Başkanlar Komisyonu ise 1989 yılında yapmış olduğu toplantıda bilgi okuryazarlığını “gereksinim duyduğu bilgiyi bulma, organize etme ve kullanma becerisi” olarak tanımlarken, bilgi okuryazarı bireyi ise “yaşam boyu öğrenen birey olmak için öğrenmeyi öğrenmiş” kişi olarak tanımlamıştır (ALA, 2008). Amerikan Kütüphaneler Birliği Başkanlar Komisyonunun da bilgi okuryazarlığı tanımında vurguladığı gibi bilgi okuryazarlığı ile yaşam boyu öğrenme arasında güçlü bir bağ mevcuttur. Breivik (2000), yaşam boyu öğrenmenin amaç olduğu yerde bilgi okuryazarlığının araç olduğunu ifade etmiştir (Akt. Akkoyunlu, 2008). Bilgi okuryazarlığı, öğrenme ve araştırma sürecinin merkezini oluşturmakta,

bireylerin bilgiyi anlama ve kullanma becerileri ile öğrenme tutum ve alışkanlıklarının değiştirilmesinde oldukça önemli bir işlev görmektedir (Bent, Gannon-Leary ve Webb, 2007). Bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olanlar ile yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan bireyler kendi kendilerini motive etmekte ve yönlendirmekte; sosyal ve ekonomik statülerine, toplumdaki rollerine ve yerlerine, cinsiyetlerine, ırklarına, dinlerine ya da etnik kökenlerine bakmaksızın bütün yaş gruplarındaki bireylere yardım etmeyi amaçlamaktadırlar (Akkoyunlu, 2008).

Teknolojik gelişmelerin özellikle bilginin üretim ve paylaşımında gelenekselin ötesinde olanaklar sunması nedeniyle bilgi erişimi ve kullanımı sürecinde teknolojinin etkin kullanımı becerisi de bilgi okuryazarlığının önemli öğelerinden biri haline gelmiştir. Bu nedendir ki, bilgi okuryazarlığı teknolojiye koşut olarak ortaya çıkan ağ okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, çoklu-ortam okuryazarlığı, web okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, eleştirel okuryazarlık vb. gibi becerilerin tümünü kapsayan bir üst kavram olarak kullanılmaktadır. (Snavey ve Cooper, 1997; Owushu-Ansah, 2003; Akt. Polat ve Odabaş, 2008). Günümüzde bilgiye sadece ders kitaplarından değil, video, televizyon, CD-ROM, internet gibi çoklu öğrenme ortamları aracılığıyla ulaşmakta mümkündür. Bilgi ve öğrenme toplumu olarak, öğrenenlere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılabilmesi için kütüphanelerin ve öğretmenlerin kullandıklarına sunulan bilgi içerik portalları, elektronik öğrenme platformları, kılavuz dosyaları gibi pek çok araç bulunmaktadır (Pinto ve Doucet, 2007). Bilgi altyapısı ve bileşenlerini Rubin (1998) aşağıdaki gibi tablolaştırmıştır (Akt. Saatçioğlu, Özmen ve Özer 2003):

Tablo 1: Bilgi Döngüsünü Bir Parçası Olarak Bilgi Altyapısı Ve Bileşenleri

Bilgi Üreticileri	Bilgi Ürünleri	Bilgi Dağıtıcıları	Bilgi Paylaşma Ortamları	Bilgi Kullanıcıları
Yazarlar Sanatçılar	Kitaplar Magazinler	Yayın evleri Aracılar	Okullar Kütüphaneler	Bireyler Araştırmacılar
Veri tabanı üreticileri	CD-ROM	İnternet servis sağlayıcıları	Üniversiteler	Öğrenciler
Kurumlar	Veri tabanları Web sayfaları		Müzeler İşletmeler Devlet kurumları	İşverenler Çalışanlar

(Kaynak: Rubin 1998, Akt. Saatçioğlu, Özmen ve Özer 2003)

Tablo 1’de görüldüğü gibi, bilgiyi üretenlerden, bilgi ürünlerinden ve bilgi paylaşım ortamlarından haberdar olmak bilgi okuryazarlığı becerileri ediniminde oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir.

Bilgi okuryazarlığı becerileri günümüzde tüm sektörler için hayati önem taşımaktadır. Yaşam boyu öğrenme kapsamında diğer tüm sektörlerde çalışanlar gibi günümüz öğretmenlerinin de

teknolojinin gelişimine uyum sağlayabilmeleri ve farklı bilgi kaynaklarını kullanarak edindikleri bilgileri öğretim ortamlarına taşıyabilmeleri gerekmektedir (Amerika Birleşik Devletleri Öğretmen Eğitimi Akreditasyon Konseyi, 2002, Akt. Crouse ve Kasbohm, 2004). Yapılandırmacı yaklaşım temelinde tasarlanan eğitim programları, öğreneni merkeze alarak öğretmenlerin eğitim ortamları içerisindeki rollerini de değiştirmektedir. Yeni anlayış, öğretmenleri eğitim ortamlarında doğrudan bilgi aktaran konumdan bilgiye ulaşmada öğrenciyi yönlendiren, rehberlik eden konuma taşımaktadır (Güven, 2008). Bu bağlamda öğretmenlerin bilgi okuryazarlık becerilerine sahip olmaları önem kazanmaktadır.

Araştırma kapsamında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında görev yapmakta olan teknik öğretmenlerin, bilgi gereksinimlerini karşılamada hangi kaynakları ne sıklıkla kullandıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında ayrıca, teknik öğretmenlerin, meslek alanlarına, kıdemlerine ve eğitim durumlarına göre bu kaynakları kullanma önceliklerinin ve sıklıklarının incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma betimsel türde bir araştırma olup, tarama modeli kapsamında anket tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada yararlandıkları kaynaklar ve bu kaynakları kullanma sıklıkları üzerine nicel veriler toplanmıştır.

Katılımcılar

Araştırma 2007–2008 öğretim yılında İstanbul da 20 meslek lisesindeki teknik öğretmenler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma'ya 21'i kadın, 185'i erkek toplamda 206 teknik öğretmen katılmıştır. Katılımcıların %44'ü Elektrik-Elektronik Teknolojileri; %21'i Makine Teknolojileri; %18'i Motorlu Araçlar Teknolojileri; %17'si Bilişim Teknolojisi öğretmenlerinden oluşmaktadır. Tablo 2, katılımcıların alanlarına göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 2: Katılımcıların alanlarına göre dağılımı

Alanlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Elektrik-Elektronik Teknolojisi	91	44
Makine Teknolojisi	43	21
Motorlu Araçlar Teknolojisi	36	18
Bilişim Teknolojisi	36	17
Toplam	206	100

Katılımcıların %15'i 1–5 yıl; %33'ü, 6–10 yıl; %15'i, 11–15 yıl; %17'si 16–20 yıl ve %20'si 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiplerdir. Katılımcıların %82'si lisans eğitimine, %18'i ise lisansüstü eğitime sahiptirler.

Verilerin Toplanması

Öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada yararlandıkları kaynaklar üzerine düzenlenen anket formunda, öğretmenlere ait kişisel bilgilerin (öğretmenlik alanı, mesleki kıdem, eğitim durumu, cinsiyet) yanı sıra öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşıladıkları kaynaklar üzerine bilgiler toplanmıştır. Anket 20 meslek lisesinde 206 teknik öğretmenle gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Uygulama sonrası veriler istatistiksel analize tabi tutulmuşlardır. Bunun için betimsel istatistiklerden faydalanılarak, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Analizlerde öncelikle katılımcı grubun özellikleri tanımlanmış, sonrasında çeşitli bağımsız değişkenlere göre öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada kullandıkları kaynaklar çapraz tablolar oluşturularak incelenmiştir.

3. BULGULAR

Araştırma kapsamında öğretmenlere, bilgi gereksinimlerini karşılamada birincil olarak hangi kaynakları kullandıkları sorulmuştur. Tablo 3, öğretmenlerin bu konuda vermiş oldukları cevapları göstermektedir.

Tablo 3: Katılımcıların Bilgi Gereksinimini Karşılamada En Sık Kullandıkları Kaynaklar

Bilgi gereksinimini karşılamada birinci en sık kullanılan kaynaklar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Alandaki Kitaplar	93	45
Alana Ait İnternet Kaynakları	93	45
Alandaki Süreli Yayınlar	9	4
Alana ait VCD ve DVD'ler	8	4
İşletme Ziyaretleri	3	2
Toplam	206	100

Tablo 3'de görüldüğü gibi araştırma verileri katılımcıların %45'inin bilgi gereksinimlerini karşılamada birincil kaynak olarak en fazla alanlarına ait kitaplardan ve internet kaynaklarından yararlandıklarını göstermiştir. Kitapların ve web tabanlı öğrenmelerin, yaşam boyu öğrenme kapsamında birinci derecede bireysel öğrenme kaynaklarından oldukları dikkate alınır, araştırma verileri bu durumu desteklemektedir. Araştırma sonuçları, kitap ve internet kaynaklarının yanı sıra, katılımcıların %4'ünün bilgi gereksinimlerini karşılamada birincil kaynak olarak alanlarındaki süreli yayınları, yine %4'ünün alana ait VCD ve DVD'leri, %2'sinin ise işletme ziyaretlerini bilgi gereksinimlerini karşılamada birincil kaynak olarak kullandıklarını göstermiştir.

Araştırma kapsamında öğretmenlere bilgi gereksinimlerini karşılamada ikincil olarak hangi kaynakları kullandıkları da sorulmuştur. Tablo 4 öğretmenlerin bu konuda vermiş oldukları cevapları göstermektedir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi katılımcıların %2’si bilgi gereksinimlerini karşılamada ikincil bir kaynak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Buna karşılık araştırma verileri, teknik öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada ikincil kaynak olarak yine en fazla alana ait internet kaynaklarını (%35) ve alana ait kitapları (%24) kullandıklarını ortaya koyarken, %14’ünün alana ait VCD ve DVD’lerden, %10’unun ise alanlarındaki süreli yayınlardan faydalandıklarını göstermiştir. Bu kaynakların yanı sıra, öğretmenlerin %8’i hizmetiçi eğitimleri; %6’sı işletme ziyaretlerini; %1’i ise alanlarındaki televizyon programlarını bilgi gereksinimini karşılamada ikincil kaynak olarak göstermişlerdir.

Tablo 4: Katılımcıların Bilgi Gereksinimini Karşılamada En Sık Kullandıkları İkincil Kaynaklar

Bilgi gereksinimini karşılamada ikinci en sık kullanılan kaynaklar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Hiçbirini Kullanmıyor	3	2
Alana Ait İnternet Kaynakları	73	35
Alandaki Kitaplar	50	24
Alana ait VCD ve DVD’ler	30	14
Alandaki Süreli yayınlar	20	10
Hizmet İçi Eğitimler	16	8
İşletme Ziyaretleri	13	6
Televizyondaki Alana Dönük Programlar	1	1
Toplam	206	100

Tablo 3 ve tablo 4’te görüldüğü gibi, araştırma sonuçları, teknik öğretmenlerin %80’den fazlasının bilgi gereksinimlerini alanlarına ait internet kaynaklarından, kitaplardan, süreli yayınlardan ve VCD-DVD’lerdeki çekimlerden karşıladıklarını göstermektedir. Sonuç tabloları teknik öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılamada işletme ziyaretlerinden ve hizmet içi eğitimlerden yeteri kadar faydalanmadıklarını ortaya koymaktadır. Hizmet içi eğitimler, öğretmenlerin bilgi gereksinimlerine cevap verme amacını taşıdıklarından dolayı, bu sonuç hizmetiçi eğitimlere yönelik olası bir sorunun varlığına işaret etmesi açısından önem taşımaktadır. Öğretmenlerin genel eğilimlerini gösteren bu sonuçlar öğretmenlerin uzmanlık alanlarına ve mesleki kıdemlerine bağlı olarak detaylandırılmışlardır. Katılımcıların alanlarına bağlı olarak bilgi gereksinimlerini en sık karşıladıkları kaynaklar Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5: Katılımcıların Bilgi Gereksinimleri İçin En Sık Kullandıkları Kaynakların Alanlarına Göre Dağılımı

Alanlar	Alandaki Süreli Yayınlar	Alandaki Kitaplar	Alana Ait İnternet Kaynakları	Alana ait VCD ve DVD’ler	İşletme Ziyaretleri	Toplam
Makine Teknolojileri	6 14%	28 65%	7 16%	2 5%	0 0%	43 100%
Elektrik- Elektronik Teknolojileri	2 2%	39 43%	47 52%	1 1%	2 2%	91 100%
Motorlu Araçlar Teknolojileri	1 3%	18 50%	11 31%	5 14%	1 3%	36 100%

Bilişim Teknolojisi	0 0%	8 22%	28 78%	0 0%	0 0%	36 100%
Toplam	9 4%	93 45%	93 45%	8 4%	3 1%	206 100%

Tablo 5'te görüldüğü gibi, makine teknolojisi alanındaki öğretmenlerin %65'i ve motorlu araçlar alanındaki öğretmenlerin %50'si bilgi gereksinimlerini karşılamada alanlarına ait kitapları tercih ederlerken, elektrik-elektronik ve bilişim teknolojileri alanındaki öğretmenler (%52 ve %78) bilgi gereksinimlerini karşılamak için alanlarına ait internet kaynaklarını kullanmayı tercih etmektedirler.

Öğretmenlik meslek alanları arasında ortaya çıkan bu farkın, elektrik-elektronik ve bilişim teknolojileri alanlarının bilgisayar tabanlı teknolojilere yakınlıkları ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre bilgi gereksinimleri için en sık başvurdukları kaynaklar incelendiğinde, 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin bilgi gereksinimleri için internet yerine büyük kısmının (%69) alanlarına ait kitaplardan faydalandıkları tespit edilmiştir. Buna karşılık 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%84) ise bilgi gereksinimlerini karşılamada internet kaynaklarını daha fazla kullandıkları görülmüştür. Katılımcıların mesleki kıdemlerine bağlı olarak bilgi gereksinimleri için en sık kullandıkları kaynaklar ise tablo 6'te gösterilmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların Bilgi Gereksinimleri İçin En Sık Kullandıkları Kaynakların Mesleki Kıdemlere Göre Dağılımı

Mesleki Kıdem	Alandaki Süreli yayınlar	Alandaki Kitaplar	Alana Ait İnternet Kaynakları	Alana ait VCD ve DVD'ler	İşletme Ziyaretleri	Toplam
1-5 Yıl	2 6%	3 10%	26 84%	0 0%	0 0%	31 100%
6-10 Yıl	2 3%	30 45%	31 46%	2 3%	2 3%	67 100%
11-15 Yıl	1 3%	16 52%	13 42%	1 3%	0 0%	31 100%
16-20 Yıl	1 3%	15 43%	17 48%	2 6%	0 0%	35 100%
21 Yıl ve Üzeri	3 7%	29 69%	6 14%	3 7%	1 3%	42 100%
Toplam	9 4%	93 45%	93 45%	8 4%	3 2%	206 100%

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bağlı olarak ortaya çıkan bu farkın, yeni mezun öğretmen adaylarının bilgisayar ve internet teknolojilerine daha fazla yatkın olmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın genel sonuçları, bilgi gereksinimlerinin karşılanmasında internet teknolojilerinin, başta öğretmenlik mesleğine yeni başlamış öğretmenler tarafından olmak üzere en sık kullanılan kaynaklardan biri olduğunu göstermektedir. İnternet teknolojilerinin öğretmenlik meslek yaşamında giderek etkinliğini artırdığı dikkate alınır, katılımcıların interneti hangi sıklıkla kullandıkları ve hangi internet kaynaklarından bilgi gereksinimlerini karşıladıkları önemli bir soru olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuda bilgi alınabilmesi amacıyla, öğretmenlere interneti hangi sıklıkla kullandıkları ve hangi sitelerden faydalandıklarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Tablo 7 katılımcıların bilgi gereksinimlerini karşılamak için interneti hangi sıklıkla kullandıklarını göstermektedir.

Tablo 7: Katılımcıların Bilgi Gereksinimleri İçin Haftalık İnterneti Kullanma Süreleri

Haftalık İnternette Yararlanma süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
1 saatten az	41	20
1-5 saat	97	47
6-10 saat	33	16
11-15 saat	16	8
16 ve üzeri	19	9
Toplam	206	100

Tablo 7’te görüldüğü gibi öğretmenlerin %47’si haftada 1-5 saat arası internette yararlandıklarını belirtirken, %16’sı 6-10 saat, %8’i 11-15 saat ve %9’u ise 16 saat ve üzeri internette yararlandıklarını belirtmişlerdir. Araştırma sonuçları 16 saat ve üzeri internet kaynaklarını kullanan teknik öğretmenlerin büyük kısmının bilişim teknolojileri alanındaki öğretmenler olduğunu göstermektedir. Tablo 8, öğretmenlerin meslek alanlarına göre internet kaynaklarından yararlanma sürelerini göstermektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Alanlarına Göre Haftalık İnterneti Kullanma Süreleri

Haftalık İnternette yararlanma Süresi	Alanlar				Toplam
	Makina Teknolojisi	Elektrik-Elektronik	Motorlu Araçlar	Bilişim Teknolojisi	
1 saatten az	8	18	13	2	41
	%18	%20	%36	%6	20%
1-5 saat	24	51	13	9	97
	%56	%57	%36	%25	47%
5-10 saat	8	13	5	7	33
	%19	%15	%14	%19	16%
11-15 saat	3	4	3	6	16
	%7	%4,4	%8	%17	8%
16 saat ve üzeri	0	4	2	12	18
	%0	%4,4	%6	%33	9%
Toplam	43	91	36	36	206
	%100	%100	%100	%100	%100

Öğretmenler interneti kullandıkları süreler içerisinde bilgi gereksinimlerini karşılamada en sık hangi internet kaynaklarından faydalandıklarını öğrenmek amacıyla sorulan soruya ise tablo 9'daki cevapları vermişlerdir.

Tablo 9'da görüldüğü gibi katılımcıların internette en sık kullandıkları bilgi kaynaklarının %34'ünü alana ait makale ve araştırmaların bulunduğu veri tabanları, %23'ünü forumlar, %15'ini işletmelere ait web siteleri, %12'sini öğretmen web siteleri ve %11'ini resmi kurumlara ait web siteleri oluşturmaktadır.

Tablo 9: Katılımcıların İnternette Mesleki Gelişimleri İçin En Sık Yararlandıkları Kaynaklar

İnternette en sık yararlanılan kaynaklar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Alana ait makale ve araştırmaların bulunduğu veri tabanları	70	34
Forumlar	48	23
İşletmelere ait web siteleri	31	15
Öğretmen web siteleri	25	12
Resmi Kurumlara ait web siteleri	22	11
Toplam	196	95

Araştırmanın ilgi çekici sonuçlarından birini de, öğretmenlerin takip ettikleri süreli yayın sayısına ilişkin soruya verdikleri yanıtlar oluşturmaktadır. Tablo 10 katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtları göstermektedir.

Tablo 10: Katılımcıların Takip Ettikleri Süreli Yayın Sayısı

Takip edilen süreli yayın sayısı	Frekans (f)	Yüzde (%)
0	106	51
1	43	21
2	36	17
3	14	7
4 ve üstü	7	4
Toplam	206	100

Tablo 10'da da gösterildiği gibi, öğretmenlerin %51'inin hiçbir süreli yayını düzenli olarak takip etmediği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %21'i bir, %17'si ise iki süreli yayını düzenli olarak takip ettiklerini belirtmişlerdir. Çalışma sonuçları öğretmenlerin yalnızca %4'ünün dört ve üstü süreli yayını bilgi gereksinimlerini karşılamak için düzenli olarak takip ettiklerini göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre ise, dört ve üzeri süreli yayın takip eden teknik öğretmenlerin büyük kısmını bilişim teknolojileri alanındaki öğretmenler oluşturmaktadır. Tablo 11, teknik öğretmenlerin alanlarına göre öğretmenlerin takip ettikleri süreli yayın sayısı dağılımını göstermektedir.

Bilişim teknolojileri alanındaki yenilenmenin çok daha hızlı olduğu dikkate alınırsa bilişim teknolojileri öğretmenlerinin bu gelişimleri takip edebilmek amacıyla süreli yayınları daha fazla takip ettikleri söylenebilir.

Tablo 11: Teknik Öğretmenlerin Alanlarına Göre Takip Ettikleri Süreli Yayın Sayısı

Takip edilen aylık süreli yayın sayısı	Alanlar				Toplam
	Makina Teknolojisi	Elektrik-Elektronik	Motorlu Araçlar	Bilişim Teknolojisi	
0	23 53%	45 49%	25 70%	13 36%	106 51%
1	8 19%	19 21%	3 8%	13 36%	43 21%
2	10 23%	19 21%	4 11%	3 9%	36 18%
3	2 5%	5 6%	4 11%	3 8%	14 7%
4	0 0%	3 3%	0 0%	4 11%	7 3%
Toplam	43 100%	91 100%	36 100%	36 100%	206 100%

4. SONUÇ

Küreselleşmenin getirmiş olduğu rekabet koşullarının ağırlaşması ve hızla gelişen teknoloji beraberinde toplumun gereksinimlerini değiştirmekte ve yeni gereksinimlere uygun işgücünün yetiştirilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Avrupa Birliği uyum sürecinde Türkiye'nin bu rekabet koşullarına uyum sağlayabilmesi ve gereksinim duyulan nitelikli işgücünün yetiştirilebilmesi için yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu öğrenme yaklaşımlarının eğitim sistemi içerisinde işlerlik kazanması hayati öneme sahiptir. Günümüzde, her ne kadar bilimsel ve teknolojik ilerlemeler öğrenciler için öğrenmeyi kolaylaştırıcı olanaklar sunmakta olsa da, öğretmen ögesi eğitim etkinliklerinde yeri doldurulamayan birincil öge olma özelliğini sürdürmektedir (Erişti, 2008). 1-3 Mart 2009 tarihinde Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde gerçekleştirilen "Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakültelerinde Lisans ve Lisansüstü Eğitimin İrdelenmesi" çalıştayında eğitim fakülteleri lisans yeterlilikleri de ele alınmış ve bu özellikte irdelenmiştir. Çalıştayda, yaşam boyu öğrenme kavramına atıfta bulunularak, öğretmenlerin bilgi okuryazarlık becerilerine sahip olmalarının önemine değinilmiştir. Bilgi okuryazarlık becerileri kapsamında öğretmenlerin kendi bilgi gereksinimlerini tanımlayabilmeleri, gereksinim duydukları bilgiye nasıl ulaşabileceklerini bilmeleri, ulaştıkları bu bilgileri kullanabilmeleri ve kullanırken ekonomik, etik, yasal ve sosyal düzenlemeleri kabul etmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda yapılmış olan bu araştırma

teknik öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini nasıl karşıladıklarına ilişkin ortaya somut sonuçlar koymuştur.

Araştırma sonuçları teknik öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşılarken kitaplarla birlikte ağırlıklı olarak alana ait internet kaynaklarını kullandıklarını göstermektedir. Özellikle bilişim teknolojileri ve elektrik ve elektronik teknolojileri alan öğretmenlerinin diğer alan öğretmenlerine oranla bilgi gereksinimlerini karşılamada internet kaynaklarını daha fazla kullandıkları belirlenmiştir. Ayrıca mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlere göre bilgi gereksinimlerini karşılamak için kitaplardan ziyade internet kaynaklarını tercih ettiklerini görülmektedir. Bu sonuç internet tabanlı teknolojilerinin ilerlemesi, elektronik ortamdaki bilgi artışı, internet erişiminin ucuzlaması ve bu sayede internet kullanımının günlük yaşamda yaygınlık kazanması ile açıklanabilir. Günümüzde internet kaynaklarına yapılan atıf sayısı günden güne artmaktadır (Polat, 2005). Değişik meslek gruplarından ve farklı yaşlarda pek çok kişi bilgi ihtiyacı için internet kaynaklarına başvurmayı alışkanlık haline getirmiş bulunmaktadır (Kurbanoglu, 2002, Akt. Polat, 2005). İnternet kaynaklarının bilgi gereksinimlerinin karşılanmasında birincil öneme sahip olması, erişilen bilgilerin güvenilirlik sorunlarını beraberinde getirirken, öğretmenlerin gereksinim duydukları bilgilere ulaşmada farklı kaynakları yeterince kullanmamalarına da neden olabilmektedir. Araştırma sonuçları teknik öğretmenlerin yarısından fazlasının alanlarında herhangi süreli bir yayını takip etmediklerini ortaya koymaktadır. Araştırmada dikkat çeken diğer bir sonuç ise öğretmenlerin bilgi gereksinimlerini karşıladıkları kaynaklar arasında hizmetiçi eğitimlerin neredeyse hiç yer almamış olmasıdır. Bu sonuç hizmetiçi eğitimlerin öğretmen gereksinimlerine yeterince karşılık vermediğini veya yetersiz kaldığını düşündürmektedir.

Sonuç olarak özellikle mesleki ve teknik eğitim içerisindeki, alan öğretmenlerinin kendilerini sürekli geliştirmeleri, yenilikleri takip etmeleri oldukça önemlidir. Öğretmenlerin bu gelişim süreci içerisinde internet kaynaklarının yanı sıra alandaki yazılı ve basılı güncel yayınlar, bilimsel araştırmalar, kitaplar gibi farklı bilgi kaynaklarını kullanarak bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeleri ise mesleki gelişimlerine çok daha fazla bir katkı sağlayabilecektir. Bu doğrultuda mevcut öğretmenlere, hizmetiçi eğitimler yoluyla bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması, öğretmen adaylarına ise öğretmenlik eğitimi sürecinde bilgi okuryazarlık becerilerinin kazandırılması eğitimin kalitesinin ve öğretmen niteliklerinin yükselmesine olumlu katkılar getirebilecektir.

KAYNAKÇA

- American Library Association (t.y.). Introduction to information literacy. <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/issues/infolit/infolitoverview/introtoinfolit/introinfolit.cfm> (erişim tarihi: 7 Ekim 2008).
- Bent, M., Gannon-Leary, P. and Webb, J. (2007). Information literacy in a researcher's learning life: the seven ages of research. *New Review of Information Networking*, 13:2, 81 -99.
- Breivik, P.S. (2000). "Information literacy for the sceptical library director." B. Akkoyunlu (Ed.), *Bilgi Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı* (ss. 11-16). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Erişti B. (2008). "Öğretim hizmetinin niteliği." K. Selvi (Ed.), *Öğretim ilke ve yöntemleri içinde* (ss.44-64). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Güven, M. (2008). "Information Literacy: Learning to Learn and Teacher Training." *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*(www.e-sosder.org) 7:24, 20-36.
- İşman, A. (2005). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Kurbanoğlu, S. (2002). www bilgi kaynaklarının değerlendirilmesi. C. Polat, (Ed.), *Bilgi Okuryazarlığı ve Üniversiteler Prof. Dr. Nilüfer Tuncer'e Armağan* (ss.261-277) içinde Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Kurbanoğlu S. ve Akkoyunlu B. (2001). "Öğrencilere Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin Kazandırılması Üzerine Bir Çalışma." *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 21: 81-88.
- National Council for Accreditation of Teacher Education (2002). Professional standards for the accreditation of schools, colleges, and departments of education. F. Crouse, Warren and E. Kasbohm, Kristine (Eds.), *Information Literacy in Teacher Education* 69:1, (pp. 44-52), Washington DC: NCATE.
- Owusu-Ansah, E. K. (2003). Information literacy and the academic library: A critical look at a concept and the controversies surrounding. C. Polat ve H. Odabaş (Eds.) *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu*, ss. 596-606. Antalya: Akdeniz Üniversitesi
- Pinto, M., Doucet, A.V. (2007). "An educational resource for information literacy in higher education: Functional and users analyses of the e-COMS academic portal." *Scientometrics*, 72:2, 225–252.
- Polat C. (2005). Bilgi okuryazarlığı ve üniversiteler. *Prof. Dr. Nilüfer Tuncer'e Armağan Türk Kütüphaneciler Derneği* 261-277.
- Rubin, R. (1998). Foundations of library and information science. Ö. Saatçioğlu., Ö. Özmen ve P. Özer (Eds.), *Bilgi dünyası 4(1)* (ss. 45-63) içinde, Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği'nin (ÜNAK).
- Saatçioğlu Ö., Özmen Ö. ve Özer P. (2003). "Bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde kütüphanelerin rolü ve Dokuz Eylül üniversitesi uygulaması." *Bilgi dünyası 4:1*, 45-63.
- Snavely, L. ve Cooper N. (1997). The information literacy debate. C. Polat ve H. Odabaş (Eds.), *Küreselleşme, Demokratikleşme ve Türkiye Uluslararası Sempozyumu*, Antalya: Akdeniz Üniversitesi.